

48

-секундна німа стрічка одного з перших фільмів братів Люм'єр — «Прибуття поїзда на вокзал Ла-Сьота» була вперше показана 6 січня 1896 р. у Парижі. Вона стала класикою кіно завдяки тому, що вперше на плоскому екрані було показано рух у перспективі.

«Наш обов'язок - зробити самим найбільше, скільки стане наших сил, одночасно докласти старань, щоб і інші зробили якомога», -

Степан БАНДЕРА,
український політичний діяч, ідеолог і теоретик
українського націоналістичного Руху

*Випробувальний політ 31 грудня 1968 р.
здійснив перший в світі надзвуковий паса-
жирський літак ТУ-144.*

ДУМКА

АРХІВ

БАЛИ В КАДЕТСЬКОМУ КОРПУСІ

СЕРЕД багатьох традицій минулого, не пов'язаних з

державним ладом і політикою, були бали, які проводилися до певних історичних дат

Олексій
ЛЕНСЬКИЙ

Про історію сумських балів зі спогадів їх учасників:

«26 сентября (день храмового праздника) ежегодно накануне была всенощная и поминаение умерших и погибших служащих и кадетов. 26-го литургия и молебн, после которых парад всегда в мундирах. После парада кадеты шли по ротам, а для гостей и служащих устраивалась закуска в фундаментальной библиотеке. Затем общий с кадетами обед в столовой, причем го-

ДИРИГЕНТ ПЕРЕКЛАДУ

Григорій САНЧУК

ЙОГО замовчували і цькували, а він своїми творами дивував сучасників і звеличував українську мову

Зовсім нещодавно Україна вшанувала столітній ювілей Миколи ЛУКАША, блискучого поета і лінгвіста, знавця 20 мов, геніального митця, який у радянські часи подарував українському читачеві понад 1000 видатних творів світової літератури від 100 авторів

Кохання і біль

Микола Лукаш з'явився на світ в освіченій родині ткача з шляхетським корінням Олексія ЛУКАША та Василини з роду ОНИКІЄНКІВ важкої зими 1919 р. в Кролеві. У 1920-х рр. багатодітна родина Лукашів була пограбована в ході розкуркулення і викинута з власної хати. Та Лукаші змогли пережити колективізацію і голодомор, а Микола вдало закінчив середню школу і в 1937 р. вступив на історичний факультет Київського національного університету. Однак невдовзі взяв академвідпустку й у 1939-1940 рр. викладав українську та німецьку мову в школі на Київщині. Дехто подекуду, що

ФОТО З АРХІВУ

О
Н
И
К
І
Є
Н
К
І
В

ДЖОВАННІ
БОККАЧЧО

▲ **ГЕНІЙ УКРАЇНИ.** За життя його унікальність так і не визнали

ДОСЬЄ

МИКОЛА ОЛЕКСІЙОВИЧ ЛУКАШ (19 грудня 1919, Кролевець - 29 серпня 1988, Київ) - український ерекладач, мовознавець і поліглот. Перекладав твори класиків світової літератури різних жанрів, стилів, напрямів. Серед перекладів - «Фауст» Й.-В. Гете, «Пані Боварі» Г. Флобера, «Декамерон» Дж. Боккаччо. Зробив значний внесок в українську лексикографію. Збирав матеріали і до фразеологічних, синонімічних словників, словника українських прізвищ та словника евфемізмів.

▶ **ШЕДЕВР ПЕРЕКЛАДУ.**
Обкладинка видання
Дж. Боккаччо «Декамерон» в
перекладі з італійської Миколи
Лукаша

ми 800 чоловік. Обід в зтот день был традиционный: суп с потрохами, слоеный пирог с капустой и яйцами, жареные утки с картофелем, пирожное, виноград, яблоки, каждому кадету бутылка меда. Вечером большой танцевальный вечер в обоих залах, прекрасно убраных руками кадет. (князь Шаховской)

Апофеозом программы была живая картина «Наполеон в Кремле».

Не буду описывать традиционных парадов и балов корпусного праздника и в день Ордена Св. Георгия. Они бывали каждый год и различались только в умениях того или иного выпуска красиво украсить парадную лестницу и создать красивые декорации, фантастические павильоны, беседки в торжественном и гимнастическом залах. Надо отдать справедливость кадетам первой роты 1912 года. На корпусном балу ими была создана голубая беседка, вся покрытая голубыми розами, которые спускались гирляндами в пролетах между решетками и стенами.

В торжественном зале вместо беседок была устроена часть кремлевской стены, идущая во всю сторону зала, между рисовальным и музыкальным классами. Было три башни, а между ними, за зубцами стены, сидело наше начальство и гости. Бал как всегда по традиции был открыт полонезом, во второй паре которого шел наш директор А. М. Саранчов с одной из директрис женской городской гимназии» (Чурилова).

ли до Євгена Шухевича з гавриц, яка пізніше не втомлювалася виходити заміж чотири рази. Натомість невиліковний романтик, людина надзвичайно високої й тонкої культури, Микола так і залишився до віку холостяком...

Попри поганій зір та слабку, декілька разів зламано ногу, Микола залучався до будівництва радянських оборонних споруд довкола Києва. Згодом був евакуйований у Харків, звідки пішки здолав шлях до Кролевеця. Там же у результаті авіанальоту отримав страшне поранення в раніше пошкоджену ногу... Після окупації України німецькими військами і одужавши, він працював перекладачем у місцевій комендатурі. За неперевіреним свідченням,

підпільною партійною групою. Після війни Микола навчався у Харківському педагогічному університеті іноземних мов, пізніше викладав в ньому, весь час потерпаючи від утисків як «неблагонадійний елемент» Його перекладацьку майстерність нарешті була помічена визнанням уже на той час письменником і перекладачем Максимом РИЛЬСЬКИМ. Згодом друком вийшов перший переклад Миколи Лукаша, а у 1955 р. нарешті надрукували його «Фауст» Гете, що принесло митцю першу й вічну славу як перекладачеві.

Микола вступив до Спілки письменників України, повернувся до Києва, працював в журналі іноземної літератури «Всесвіт», що

щомісячником, наклад якого сягав 50 тис. примірників. В той час він здійснив більшість своїх найкращих перекладів.

За твердженням дослідника Ігора СВІРИНА, водіючи феноменальним словниковим запасом із самих глибин народної мови, Микола не боявся творчих ноу-хау, здебільшого вдало використовує у своїх перекладах маловживані українські слова, створював неологізми.

Маєстро перекладу

Наш земляк перекладав з англійської, німецької, французької, італійської, іспанської, литовської, російської, польської та багатьох інших мов. Однак геніальна творчість Миколи Лукаша припала на час невпинної русифікації України, коли українська література всіма засобами зводилася до іміджу смішної, суто «селянської». Додавалася й критика з боку консервативних перекладачів радянської школи, які не могли пробачити Лукашеві по-

кладу.

У 1973 р., вперше за весь публічний період своєї творчості, Микола Лукаш не втримався й без жодного галасу, звичайною поштою надіслав звернення на адресу керівництва Радянської України, в якому пропонував ув'язнути себе замість засудженого за книгу «Націоналізм чи русифікація?» Івана ДЗЮБУ. Після цього звернення Микола зазнав репресій з боку уряду, його виключили зі Спілки письменників України. Позбавлений можливості будь-якого друку й скільки-небудь стабільного заробітку, часто залишався просто голодним. З початком 80-х років твори Миколи Лукаша знову почали друкувати, однак формальної реабілітації, не кажучи вже про визнання, не було. 29 серпня 1988 р. після важкої хвороби він пішов з життя. Лише через 15 років у столиці було видано його багатющий словник-довідник «Фразеологія перекладів Миколи Лукаша». ❧

Миколу Лукаша тричі висували на здобуття Шевченківської премії, проте щоразу його кандидатура відхилялася

ПОДІЇ

У **ОКРУЖНОМУ СУДІ** Варшави 13 січня 1936 р. закінчився процес над членами **Організації українських націоналістів**, звинуваченими у підготовці і здійсненні замаху на міністра внутрішніх справ Польщі **Броніслава Перацького**

Броніслав Перацький, міністр внутрішніх справ Польщі з 1934 року, був давнім провідником авторитарної політики маршала Юзефа Пілсудського, направленої, зокрема, на переслідування політичних опонентів і асиміляцію національних меншин. Починаючи з 1930 року у відповідь на акції Організації українських націоналістів (ОУН) польська влада почала проводити масові репресії проти українського населення Волині і Галичини, часто керуючись принципом колективної відповідальності, що ще більше погіршувало українсько-польські відносини в державі.

Молодий Степан Бандера був проти політика «пацифікації» («примусу до миру») і став одним з організаторів ряду терористичних актів, серед

Варшавський процес

Смертну кару було замінено на довічне ув'язнення, яке ніхто з них не відбув до кінця — всі вони були звільнені у вересні 1939 р., коли Польща була окупована німецькими і радянськими військами

яких було вбивство в Трускавці керівника тісного пов'язаного з Пілсудським неурядової організації «Безпартійний блок співробітництва з урядом» Тадеуша Головка в 1931 р., комісара львівської поліції Еміліяна Чеховського в 1932 р. і міністра Перацького, здійснене 15 червня 1934 р. у центрі Варшави.

Згідно із задумом, Перацький мав загинути від

вибуху бомби, але вона не спрацювала, і Григорій Мацейко вбив міністра пострілами з пістолета. Йому вдалось втекти з місця події і на початку серпня виїхати в Чехословаччину. За день до замаху при переході польсько-чеського кордону був заарештований Степан Бандера, а його причетність і участь інших членів ОУН до замаху на Перацького було встановлено за виявленим згодом у Празі архівом члена Проводу ОУН Омеляна Сеніка — 418 оригіналів і 2055 фотографій документів були передані польській поліції і стали основою для розслідування.

Суд над дванадцятьма членами ОУН розпочався у Варшаві 18 листопада 1935 р. і завершився 13 січня 1936 р. За вироком суду Степан Бандера, Микола Лебідь і Ярослав Карпинець були засуджені до смертної кари, а ще 9 підсудних отримали від 7 років до довічного ув'язнення. Сам виконавець замаху Григорій Мацейко на суді був відсутній, зумівши вчасно залишити межі країни.